

ELE512**İleri Analog Tümdevre Tasarımı**

2008-2009 Bahar Yarıyılı, Yüksek Lisans, Yılıçi Sınavı

Soruların tümü yanıtlanacaktır. Süre 150 dakikadır. Kendi not ve kitaplarınızdan yararlanabilirsiniz. Sorular eş puanlıdır. Sorulardaki MOS tranzistörler için $V_{TN} = 0.8V$, $V_{TP} = -0.8V$, $k_N' = 2k_P' = 24\mu A/V^2$, $\lambda_N = 0.01V^{-1}$, $\lambda_P = 0.02V^{-1}$ olarak verilmiştir.

1. Şekil-1'deki CMOS işlemsel kuvvetlendiricide $I_7 = 300 \mu A$, tranzistör boyutları $(W/L)_1 = (W/L)_2 = 10$, $(W/L)_3 = (W/L)_4 = 1$, $(W/L)_5 = (W/L)_8 = 3$, $(W/L)_6 = 5$ olarak verilmiştir. Devrenin I_B ortak kutuplama akımı $I_B = 50\mu A$ alınacaktır. NMOS ve PMOS tranzistörlerin temel büyüklüklerine ilişkin toleranslar : $\Delta V_{TN} = \Delta V_{TP} = \pm 2.5mV$, $\Delta(W/L)_{1-2}/(W/L)_{1-2}$, $\Delta(W/L)_{3-4}/(W/L)_{3-4} = \%2$ olarak saptanmıştır.

a- Rastgele dengesizlikten ileri gelecek V_{OS} dengesizlik gerilimini hesaplayınız.

b- T_7 tranzistörünün $(W/L)_7$ boyut oranını bulunuz.

c- Devrede sistematik dengesizlik olup olmadığını araştırınız.

d- İşlemsel kuvvetlendiricinin eşdeğer giriş gürültü gerilimini hesaplayınız. NMOS ve PMOS tranzistörler için gürültü gerilimi $v_n = 3.95 nV / \sqrt{Hz}$ olarak verilmiştir.

2. CMOS OTA yapıları kullanılarak Şekil-2a'da verilen birim kazançlı alçak geçiren aktif OTA-C süzgeci gerçekleştirilecektir. Süzgecin akort frekansı $f_p = 3MHz$, değer katsayısı $Q_p = 1/\sqrt{2}$, $C_1 = 25 pF$ alınacak ve devredeki OTA'ların eğimleri eşit olacaktır.

a- OTA'ların (G_m) eğimlerine verilmesi gereken değeri belirleyiniz, C_2 kapasitesinin değerini hesaplayınız.

b- OTA-C aktif süzgeci Şekil-2b'deki CMOS simetrik OTA ile gerçekleştiriliyor. OTA'nın yükselme eğiminin en kötü durumda $SR \geq 5V/\mu s$ olması isteniyor. $(W/L)_3 = (W/L)_4 = 1$, $(W/L)_7 = (W/L)_8 = 3$, $(W/L)_5 = (W/L)_6 = 4$ olarak verilmiştir. Giriş tranzistörlerinin $(W/L)_1$ oranını ve I_A kutuplama akımını bulunuz. Giriş işaretinin değişim aralığını belirleyiniz.

3. Şekil-3'deki katlanmış Gilbert devresi kullanılarak yüksek doğruluklu bir analog çarpma devresi gerçekleştirilecektir. Devrenin $\Delta I = I_7 - I_8$ çıkış akımının

$$-100\mu A \leq \Delta I \leq +100\mu A$$

sınırları arasında değişebilmesi, V_X ve V_Y giriş işaretlerinin değişim aralıklarının da

$$-1V \leq V_X \leq +1V, \quad -1V \leq V_Y \leq +1V$$

olması isteniyor.

a- Devredeki I_{SSi} ($i = 1, 2, 3$) akım kaynaklarının aralarında hangi ilişki sağlanmalıdır? Açıklayınız. Bu akımları sağlayacak CMOS devre yapısını aynı referanstan akım üretecek şekilde tasarlayınız.

b- I_{SSi} ($i = 1, 2, 3$) akımlarını ve tranzistörlerin W/L oranlarını belirleyiniz.

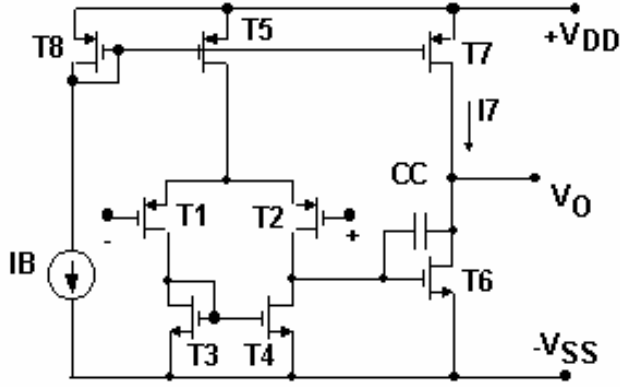
c- Analog çarpma devresinin K kazanç sabitini hesaplayınız.

d- $\Delta I = I_7 - I_8$ akımının Şekil-3b'de verilen ve simetrik OTA yapılarının oluşturulmasında kullanılan ilkeye göre sezilerek tek çıkışa dönüştürülmesi isteniyor. $\Delta I = I_7 - I_8 = \pm 100\mu A$ iken I_0 çıkış akımını gerilime dönüştürmek üzere çıkışa bağlanacak $R_L = 2k$ değerindeki bir yük direncinin üzerindeki gerilim değişiminin $V_0 = \pm 1V$ olması hedefleniyor ($V_0 = I_0 \cdot R_L$). Bunun için gereken CMOS devreyi tasarlayarak çizin ve tasarımdaki hareket noktasının gerekçelerini belirtiniz. Tranzistörlerin (W/L) boyut oranlarını belirleyiniz.

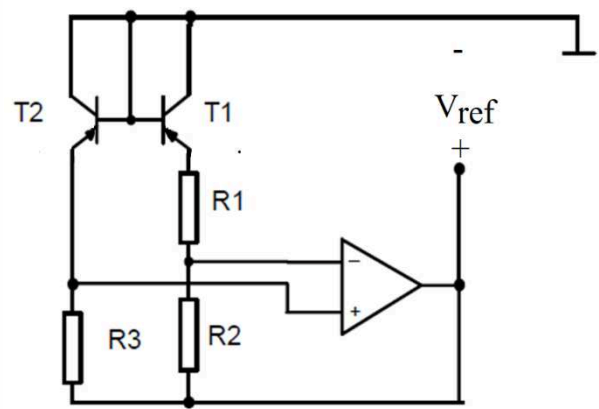
4. Şekil-4'deki band aralığı referansı devresinde T1 tranzistorunun emetör kesit alanı T2'nin kesit alanının m katıdır. İşlemsel Kuvvetlendiriciyi ideal kabul ederek
a) $R2 \neq R3$ olduğu varsayımı altında V_{ref} gerilimini veren genel bağıntıyı çıkartınız. Yol gösterme: Bipolar tranzistorlar için :

$$I_C = I_S \cdot \exp(V_{BE} / V_T) \quad , \quad I_{S1} = m \cdot I_{S2}$$

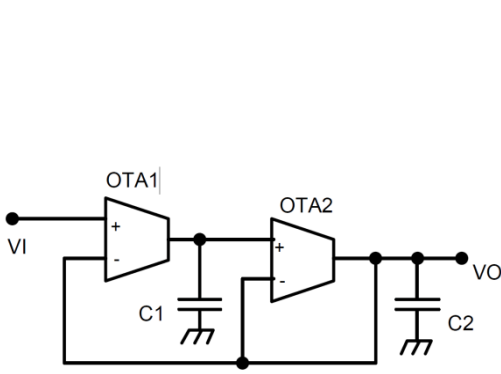
b) $m = 2$, $\partial V_{BE} / \partial T = -2.5 \text{ mV}/^\circ\text{C}$, $\partial V_T / \partial T = 0.085 \text{ mV}/^\circ\text{C}$, $V_T = 26 \text{ mV}$ olarak verilmiştir. Yazdığınız bağıntıda $R2 = R3$ olarak oda sıcaklığında sıcaklık katsayısını sıfır yapmak için gereken $R2/R1$ oranını bulunuz.

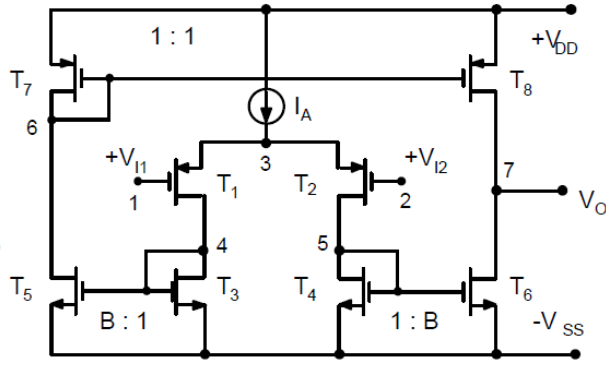
Şekil-1

Şekil-4

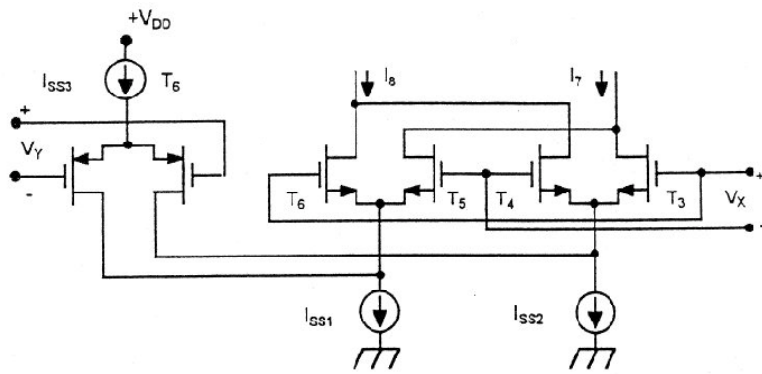

(a)

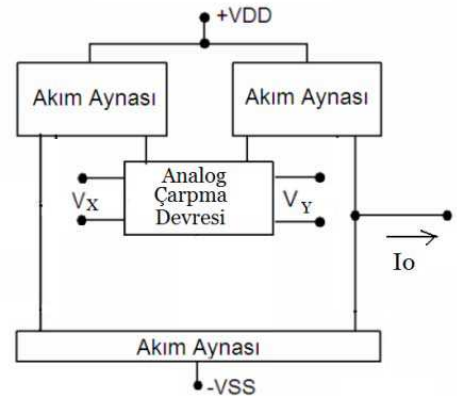

(b)

Şekil-2

(a)

(b)

Şekil-3